

Repülőkatasztrófa áldozata lett egy aradi mérnök

Az erdélyi sajtó

Nem lehet napirendre térni a támadás fölött, amely a Magyar Párt szatmári nagygyűlésén érte az erdélyi magyar kisebbségi sajtót. Az előadó Hinkelér dr. szerencsétlen módon állította be ezt a kérdést és amikor egyes magyar lapok nemzetietlen magatartását ostorozta, elkövette azt a hibát, hogy általánosságban beszélt, ahelyett, hogy férfiasan megnevezte volna azokat a magyar nyelvű újságokat, amelyek megrovást provokáltak a Magyar Párt részéről. Az lett volna az őszinte, magyaros eljárás, ha Hinkelér dr. névszerint pellengérré állítja azokat a lapokat, amelyek nem állanak hivatásuk magaslatán és — szerintem — ártalmára vannak a magyar ügynek. Nem lett volna szabad egy kalap alá vonni ezekkel azokat a magyar újságokat, amelyek fennállásuk óta a magyar eszme, a magyar gondolat szolgálatában állnak. Hinkelér ur. megrovó szavai nélkül is éppen eleget szenvedtek és szenvednek ezek a magyar lapok.

A bucuresti-i sajtó egyrésze nap-napután fantasztikus vádakkal, minden alap nélküli gyanúsítással illet bennünket. Alig van nap, amikor a fővárosi lapok hasábjain ne olvashatunk, hogy Horthysták vagyunk, a magyar állam pénzén élünk, irredenták, hazafutók, meg Isten tudja mi minden vagyunk. Felháborító könnyelműséggel, a felelőtlenség biztonságos érzetével dobálják a gyúlékony közhangulatba ezeket a tüzesóvákat ellenünk és a képtelen ostoba vádak emlegetésénél az a cél vezeti őket: „semper aliquid haeret” (Valami mindig ragad). És szomorúan kell konstatálnunk, hogy ezzel a taktikával többé-kevésbé célt is érnek, mert sok helyütt meg van a hajlandóság arra, hogy készpénznek vegyék egy-egy éretlen sajtókalóznak a kisujjából előszedett rágalmaikat. Ennek az az oka, hogy a román irányadó körök nem olvassák kellő figyelemmel a magyar lapokat, mert akkor mosolyogva térnének napirendre az ilyen oktalan vádak felett. Sajnos, azok az urak, akik hitelt adnak a bucuresti-i lapok uszító gyanúsításainak, csak a rágalmakról vesznek tudomást és ezek alapján alakítják meg véleményüket a magyar lapokról.

Ennek a minden oldalról támadott, száz sebből vérző kisebbségi magyar sajtónak a Magyar Párttól, a magyarság hivatott képviselőitől kellene kapnia a buzdító erőt, amely küzdelmeiben segítené. Nem akarjuk a Magyar Párt vezérkarát Hinkelér urral azonosítani, de lehangoló, hogy akadhatott hang a szatmári kongresszuson, amely általánosítva megbélyegezni merészelte az erdélyi magyar sajtót és az érdekelt újságírókat kivéve, a magyar párt vezetői közül nem akadt senki, aki a következőket mondotta volna:

— Az erdélyi sajtóban, sporadikusan előfordult, hogy egyes magyar nyelven megjelenő lapok bizonyos érdekes csoportok sugalmazására támadták a Magyar Pártot. Ezeket elítéljük. De minden elismerésünk és szeretetünk azé az erdélyi magyar sajtóé, amely az üldözöttségek, gyanúsítások, vádaskodások és alaptalan denunciaciók közepette is becsületes szószólója volt mindig a magyar pártnak, a kisebbségi jogoknak és az erdélyi magyarság panaszainak. Ezeknek a lapoknak úgy sem adhatunk mást, fogadjanak el tehát szeretetünk jeléül néhány elismerő szót erről a helyről.

Nem mondta el senki ezeket a szavakat.

Megkezdődött a politikai pártok tevékenysége

Bucurestiben

Maniu külföldi utazása — Vaida volt belügyminiszter nyilatkozik — „Maniunak, ha élni akar, vissza kellett vonulni a politikától” — A miniszterelnök tárgyalásai Pop C. Istvánnal —

Bucurestiből jelentik: A politikai szélszél vége felé jár. Minél inkább közeledik a parlament megnyitásának napja, annál fokozottabb tevékenységet fejtenek ki az egyes politikai pártok a közvélemény hangulatának irányítására. A kormánypárt egyes frakciói behatárzott tanácskozásokat folytatnak. Elhatározták, hogy újból divatba hozzák a pártvacsorák rendszerét, hogy a parlament megnyitása előtt létrehozzák a pártegységet. A néppárt nagyban készülődik a nagyváradi gyűlésre, amelyen Averescu tábornok és Goga Octavian is részt vesznek. A legutóbbi nagygyűlés kudarcot vallott, mert alig pár száz ember gyűlt össze és az eső ezeket is szétkergette. A liberális párt a kisenevi gyűlés után nem nyilatkozik újabb akció ügyéről. Valószínű, hogy a parlament megnyitása előtt már nem tartanak nagyobb népgyűlést.

Bucurestiből jelentik: Vaida Sándor volt belügyminiszter ma interjút adott Maniu Gyula volt miniszterelnök külföldi utazásával kapcsolatban. Kijelentette, hogy Maniu bécsi üdülésének befejezésével Prágát, Varsót, Páris, Londont, Rómát és Berlint keresi fel. Ezen fővárosokban személyes érintkezést keres az illető államok vezetőpolitikusaival.

Vaida elmondotta, hogy a volt miniszterelnököt kizárólag egészségi állapotának leromlása készítette a visszavonulásra.

— Maniu háziorvosa, Sturza professor — mondotta — három nappal a lemondás előtt levelet intézett a volt miniszterelnökhöz és ebben azt írta neki, hogy ha öngyilkosságot akar követni, akkor folytassa kimerítő munkáját. De ha élni akar, vonuljon vissza sürgősen a politikától.

Bucurestiből jelentik: Mironescu miniszterelnök ma visszaérkezett a fővárosba a segesvári királyi hadgyakorlatokról. A miniszterelnök különvonaton utazott és Bucurestibe érkezve, saját pénztárcájából fizette ki a különvonat költségeit, hogy ezzel az ország vagyonával való takarékoságban jó példát járjon elől.

A miniszterelnök ma hosszú megbeszélést folytatott Pop C. István kamarai elnökkel, akivel a parlament munkaprogramját tárgyalta meg.

Mihalache belügyminiszter holnap érkezik vissza Bucurestibe besszarabiai körutjáról. Ez alkalommal minisztertanács lesz, amelyen Mihalache beszámol utjának eredményéről.

Az osztrák-német Anschluss megakadályozhatatlan

A Le Victoire főszerkesztője nyilatkozik a békeszerződésekről — „Ne keressük, hogy kinek van igaza, hanem gyors megoldáson gondolkodjunk” — Hogyan lehetne Amerikát az adósságok elengedésére bírni —

Párisból jelentik: A Le Victoire főszerkesztője Hervé Gyula tíz cikket írt a békeszerződések megváltoztatása érdekében és most nyilatkozott a magyar lapok párisi munkatársai előtt, hogy miképpen gondolja a kiengesztelődést és a régi egyensúly visszaállítását.

— Ne azt keressük, kinek van igaza — mondja Hervé — hanem a gyors megoldáson gondolkodjunk. Szerintem a legelső feladat, hogy Lengyelország visszaadja Németországnak a korridor. A németek pedig igyekezzenek azon, hogy a litvánokat Lengyelországhoz csatolják, amiáltal Lengyelország utat kapna a tengerhez, mert hisz a német békének tulajdonképeni fullánkja a duna menti korridor. Ezenkívül Franciaország mondjon le az 1931-ben a Saar-vidéken történő népszavazásról, amely számára mindig kétséges. Franciaország ne emeljen vétőt az osztrák-német Anschluss ellen, ami különben is megakadályozhatatlan. Franciaország adja vissza Németországnak Kamerunt és Togat, ami Franciaország lakosságának csökkenése miatt ugyis szükségtelen. Franciaország engedje meg Németországnak, hogy hozzá hasonlóan épügy fegyverkezhesen.

és nem is várunk jutalmat, elismerést azért; mert becsületesen és bátran szolgáltuk a magyar ügyet. És annak ellenére, hogy Hinkelér ur úgy állított be bennünket, mint akik kötelességüket nem teljesítik, mi nem változunk meg és maradjunk továbbra is azok, akik voltunk. Küzdeni fogunk továbbra is a magyar-

hiszen Németország ugyis fegyverkezik, Franciaország ezzel békés szándékát bizonyítaná. Ilyképpen a németek és franciák közösen kényszeríthetnék Amerikát az adósságok elengedésére.

— A német revízióval egyidejűleg a magyar béke revíziója is elkerülhetetlen. A magyaroknak nagy érdemeik vannak, amelyeket a középkorban keleti hordák megállításával szereztek. Sokat lettem a háború alatt a Kisantantnak — mondja Hervé — különösen Romániának, amely nem utolsó sorban az én sajtókampányomnak köszönheti azokat az eredményeket, melyeket katonai megsegítésünkkel elért.

Mária királyné születésnapja

Holnap, október huszonkilencedikén ünnepeljük meg Aradon Mária özvegy királyné születésnapját. Az összes aradi és aradmegyei templomokban délelőtt 11 órakor Te Deum lesz, míg a görög keleti katedrálisban maga Comsa Gergely dr. püspök pontifikálja az ünnepi Istentiszteletet, amelyen a katonai és polgári hatóságok képviselői résztvesznek.

ság kisebbségi jogaiért és szenvedni fogunk továbbra is a bennünket érő vádaskodások és gyanúsítások közepette. De lelkiünk egész melegevel és a magyarságért lángoló szívünkkel minden dobbanásával Erdély kisebbségi magyarságának továbbra is harcos katonái leszünk.

„Kávékirály” található: Eisele hentes mellett, Dományi-ház.

Dr. Steiner György aradi mérnök repülőkatasztrófa áldozata lett

A csodálatos karriert befutott fiatal geológus megrendítő tragédiája — Az aradi kútforróvállalkozó fia az Unio egyik legkiválóbb geológusa lett — Sok tudományos előadást tartott az Egyesült-Államokban — Dr. Steiner Aradon **Részletes jelentés a borzalmas katasztrófáról**

Egy csodálatos karriert befutott aradi fiatalember megrendítő tragédiájáról érkezett ma hír a távoli Texasból. Dr. Steiner György geológiai mérnök repülőszerecséltenség áldozata lett. A texasi Houston városban szállt fel monoplánjával, lezuhant és csak szénnégett holttestét szedték ki a repülőgép roncsai közül.

Dr. Steiner Györgyöt nagyon sokan ismerték Aradon. Itt végezte iskoláit, a katolikus gimnáziumban érettségizett, édesapja Steiner Miksa ismert aradi kútforróvállalkozó volt. Dr. Steiner Aradról Mittwaidaba ment és az ottani műegyetemen folytatta geológiai tanulmányait. Az egyetemi évek letelte után visszajött Romániába és a rendkívül ambiciózus fiatal geológiai mérnök egyik regáti petroleum-vállalatnál kapott alkalmazást. De az ottani szerény körülmények nem elégitették ki tettvágyát. Elhatározta, hogy Budapesten tanulmányozni fogja az Eötvös-inga kezelését, a melynek segítségével geológiai kutatásokat végeznek. Dr. Steiner miután befejezte budapesti tanulmányait, Newyorkba utazott. Ott először az Edison-műveknél nyert alkalmazást. Csakhamar felfedezték a fiatal mérnök értékes tudását és rövid idő múlva az Edison-műveknél a geológiai osztály vezetőjévé léptették elő.

Vissza Európába, az Unió megbízásából

Dr. Steiner akkor már eredményes geológiai kutatásokat végzett az Eötvös-inga segítségével Californiában. Olyan szerencsével dolgozott, hogy nagymennyiségű szénkészletet és petroleum-forrásokat sikerült felfedeznie a földgyomrában és magára terelte a kormány figyelmét. Az Edison-cégtől kilépett ekkor és a kormány megbízásából visszautazott Európába, hogy Budapesten több Eötvös-ingat szerezzen be. Három esztendővel ezelőtt járt Aradon dr. Steiner György. Feltűnést keltő, hatalmas gépkocsijával jött ide meglátogatni szüleit és magával hozta ifjú feleségét is. Amerikában ugyanis egy mérnök kollegája azzal bízta meg, hogy vigyen egy levelet Budapestre Zimmermannékhoz az illető mérnök egyik ott élő rokonának. Dr. Steiner elvitte a levelet: Zimmermannéknál megismerkedett az egyik Zimmermann-leánnyal. Megszerette s amerikai gyorsasággal feleségül vette.

Dr. Steiner György visszautazott Amerikába, ahol folytatta geológiai kutatásait. A kormánytól jogot szerzett arra, hogy Texasban és Kaliforniában csak neki szabad Eötvös-ingákkal kutatásokat végezni. A fiatal mérnök többiben feltűnést keltő tudományos előadásokat tartott Newyorkban, Washingtonban és Chicagóban. Hihetetlen akaraterejével, tudásával párosult a szerencse is.

Dr. Steiner György dollármilliomos lett

Szüleinek elküldte Aradra a fényképeket newyorki házáról, texasi és kaliforniai gyönyörű villáiról, azonkívül automobiliáiról. Hat automobillal utazott állandóan. Két autóban az Eötvös-inga felszerelései voltak, azonkívül autóban volt berendezve a hálószobája, fürdőszobája és külön autó állott a személyzete rendelkezésére is.

A fiatal geológus ezelőtt két esztendővel a Japán kormánytól kapott megbízást, hogy Japánban geológiai kutatásokat végezzen. Fél esztendőt töltött a távol keleti szigetországban és

egy félév múlva saját jachtjával utazott vissza Amerikába.

Dr. Steiner Györgyről azóta is többiben hal-

lottunk. Különösen tudományos szaklapokban szerepelt neve, számos előadást tartott, ezenkívül értékes és új találmányokat produkált a geológiai kutatások terén. Dr. Steiner rajongással szerette szüleit, életének minden mozzanatáról értesítette őket és bárholnan, ahol megfordult, levél érkezett tőle Aradra. Édesapja Steiner Miksa körülbelül egy évvel ezelőtt kötözött el feleségével és leányával Nagyváradra, ahol jelenleg is él.

A tragédia

Dr. Steiner György tragédiája néhány nappal ezelőtt történt. Texasban Houston városban tartózkodott az ottani villájában. Két nappal ezelőtt elhatározta, hogy Callahan herceggel és egyik asszisztensével monoplánján repülőkörutat tesz a texasi erdőségek fölött. Több órai repülés után Houston határában akart

Akar-e a korrallal haladni?
Rendezze be lakását
Branco modern
szőnyeggel
Str. Horia (Széchenyi-u.) 1. Neuman-palota.
Ugyanott perzsafonal is kapható.

leszállani, azonban leszállás közben az erdő fölött olyan alacsonyra ereszkedett le, hogy repülőgépe beleütközött egy fába. A gép elvesztette egyensúlyát és közvetlenül az erdő szélén lezuhant. A benzintartály tartalma kiömlött, a robbanó folyadék meggyulladt és lángbaborította a repülőgépet. Callahan hercegnek és dr. Steiner asszisztensének sikerült az égő repülőgéből megmenekülnie. Dr. Steiner György, azonban nem bír kiszabadulni a gépből és

utitársainak szemeláttára a lángok között lette halált.

Callahan herceg mindent elkövetett, hogy megmentse a fiatal geológus életét, de a mindig nagyobb lánggal égő monoplánhoz nem tudott visszajutni.

Dr. Steiner György halálával az Unio lapjai részletesen foglalkoztak és meleg sorokban parentálják el az aradi származású fiatal magyar mérnököt. Dr. Steiner mindössze 35 éves volt és tragikus halála bizonyára mély részvéteket kelt Aradon, ahol nagyon sokan ismerték a fiatal geológust.

A pontos adófizetőkéről szóló törvény, amelyet nem lehet végrehajtani

Nem jelent meg a Monitorul Oficialban — Az egyszakaszos törvény szerint tiz százalék engedményt kapnak a globális adóból, akik pontosan fizetnek —
Caba Gyula pénzügyigazgató nyilatkozata

Az aradi és aradmegyei adófizetők között teljes tájékozatlanság uralkodik azzal az engedménnyel kapcsolatosan, amelyet a törvényhozás a pontos adófizetők számára biztosított. A parlament erre vonatkozólag egyszakaszos törvényt szavazott meg, amelyben kimondotta, hogy mindazok, akik pontosan fizetik ki 1930. július 31-ig minden adójukat, a globális adóból tizszázalékos engedményben részesülnek. Az engedmény oly módon történt meg, hogy a tiz százalékos globális adóemlést, amelyet még a múlt évben eszközöltek, ezen pontos adófizetőknek nem számították fel. A Revista Administratia Financiara c. szaklap egyik nemrég megjelent számában hozták nyilvánosságra az egyszakaszos törvény szövegét, amely így szól:

„A Monitorul Oficial 1929. december 25-én megjelent 288. számában közölt és a 4280—1929. számú királyi dekrétummal megerősített törvény rendelkezései szerint a globális adó tiz százalékkal emelkedik. Ez a tizszázalékos többlet 1930-ra esik mindazoknál az adózóknál, akik 1930. július 31-ig úgy globális, mint más adójukat kiizették. A kedvezményt azon adózók kapják, akik a negyedévek eléréskor pontosan kiegyenlítik az arra eső adót és így a globális adó levonása negyedévenként történik. Azon adózóknál, akik az első negyedévi adót pontosan befizették, ez a tizszázalékos leszámítás a következő negyedévi globális adójánál történik meg.”

A törvény szerint tehát azok, akik pontosan kifizették az első negyedévi adót, igényt tarthatnak arra, hogy a tizszázalékos engedményt a második negyedévi globális adójuk számítsák le.

A törvény tehát megjelent a fent említett tekintélyes szaklapban, azonban — ami a legérdekesebb — a Monitorul Oficialban nem látott napvilágot. Ebben az ügyben felvilágosításért fordultunk Caba Gyula pénzügyigazgatóhoz, aki munkatársunknak a következőket nyilatkozott:

— Tény az, hogy erről a rendelkezésről hivatalos körökben is már régóta tudnak. Azonban ez ügyre mind a mai napig nem derült világosság. Az intézkedés a Monitorul

Oficialban tudtommal meg nem jelent és mi sem kaptunk erre vonatkozólag végrehajtási utasítást. A levonás végrehajtása egyébként csak a könyvelési szempontokat véve figyelembe is, megkezelés technikai nehézségeket okozna. Többet és biztosabbat az ügyről egyelőre én sem tudok mondani, — fejezte be nyilatkozatát Caba Gyula pénzügyigazgató.

Idegbaja miatt öngyilkos lett egy budapesti bankigazgató

Rákosi Tóth Pál tragédiája — A Magyar Általános Hitelbank igazgatója föbelötte magát.

Budapestről jelentik: Feltűnést keltő öngyilkosság történt ma délelőtt Budapesten. Rákosi Tóth Pál, a Magyar Általános Hitelbank igazgatója, a Nemzeti Lovarda Andrássy-udvar nevű bérpalotájában lévő lakásán föbelötte magát és súlyos állapotban a Pajor-szanaszatóriumban ápolják. Ha meg is menekül, mindkét szemvilágát elveszti.

Az öngyilkosságot a bank egyik altisztje fedezte fel, aki az igazgató lakásában takarítási szokott. Amint be akart menni a lakásba, a hall ajtaját zárva találta és belülről hörgést hallott. Rosszat sejtve, a közeli Pajor-szanaszatóriumba szaladt, ahonnan orvosát hívott s a házmeesterrel együtt betörte a hall ajtaját.

A hallban a dívány mellett, hatalmas vértócsában, eszméletlenül, átlót fejjel feküdt Rákosi Tóth Pál. Azonnal a szanaszatóriumba szállították, ahol megállapítást nyert, hogy a revolver golyója a jobb halántékon hatolt be és a balszemén jött ki, menetközben pedig összeroncsolta az igazgató látóidegeit.

A rendőrség a megejtett vizsgálat során egyetlen bucsulevelet sem talált a lakásban, ahol különben minden jel arra mutatott, hogy az igazgató készülődött bemenni a hivatalába, amidőn meggondolta magát és a fegyverhez nyúlt. Valószínűnek tartják, hogy Rákosi Tóth Pál idegbaja miatt követte el tettét. Az utolsó esztendők megerősítő munkája felőrölte idegrendszerét, úgy, hogy legutóbb a titkárságra osztották be. Minden bizonytalansággal pillanatnyi lelki depresszió hatása alatt akart a halálba menekülni.

Pinkertonék harca az alvilággal

Hogyan alakult meg nyolcvan évvel ezelőtt a világ legelső detektívirodája.

„National Detective-Agency”, „Mesterdetektívek”, „A világ legnagyobb detektív-vállalata”, „Sherlock Holmes en gros” — és hasonló superlatívusok mind nem merítik ki a Pinkerton-iroda tevékenységének a jellemzését. A világhírű detektívirodának több mint husz amerikai városban vannak fiókjai, szervezete pedig, amely a világháborúban is nagy szerepet játszott, behálózta az egész földet és szerepe volt fennállásának hetven esztendeje óta minden nagy nemzetközi büntény nyomozásában. A Pinkerton-iroda alkalmazottai elrejtőzve és álcázva ott találhatók az amerikai milliomosok kastélyaiban és kastélyai előtt. A nagybankok, vasutak, a híres ékszerészek, a vendéglátók, akiknek vacsoráin nagyértékű ékszerekkel jelennek meg a hölgyek — mind igénybeveszik Pinkertonékat. Mindenütt, ahol valami értékre kell vigyázni, ott vannak a világhírű detektíviroda emberei.

A múlt héten halt meg — mint már megírta az Aradi Közlöny, — a vállalat tulajdonosa, III. Allan Pinkerton, akinek nagyapja, a Skóciából bevándorolt I. Allan Pinkerton, a múlt század ötvenes éveiben alapította a detektívirodát. Az alapító zseniális detektív és kiváló szervező volt, aki akkor, tette egyszerre híressé a vállalatát és akkor, szerepte meg az amerikai kormány bizalmát, amikor leleplezte a Lincoln Ábrahám ellen tervezett első merényletet. Világhírűt, azonban a „Worth-pérettel” szerezte meg.

Worth, az amerikai alvilág királya az első elődje volt a mostani nagy banditavezéreknek, Al Caponenek és Diamondnak. Worth hírszke volt arra, hogy sohasem hordott magánál revolvert és az egész törvényes társadalom ellen eszével vezette a harcot. I. Allan Pinkertonban — aki 1884-ben halt meg — és a fiában azonban egyenlő ellenfelekre talált. Évtizedeken keresztül szorongatták egymást a banditakirály és a mesterdetektív, mert senki sem igazolta, mint Worth, azt a közmondást, hogy a kis tolvajokat felakasztják, a nagyokat pedig futni hagyják.

A nagy Worth mindig arról álmódzott, hogy egy jól sikerült nagy zsákmány után nyugalmába vonul és mint gazdag magánzó fényűző gondtalansággal éli tovább az életét. Husz évi „munka” után összegyűjtött megfelelő összeget és egyik bostoni bank egymillió dolláros betétkönyvével a zsebében Európába menekült. Pinkertonék követték, de nem tudtak nyomára akadni.

Pinkertonéknak megint akadt vele dolguk és ezután még évtizedeken át kellett Worth-szal a harcot folytatni.

Egy alkalommal Worth ellopta Gainsborough híres képét, a Devonshirei hercegnő portréját. Ebből a lopásból semmi anyagi hasznot nem huzhatott és a kép eltűnése inkább csiny volt, amelynek az volt a célja, hogy borsot törjön a Pinkerton-iroda orra alá, mert ez őriztette a képet. — Pinkerton tudta, hogy Worthból semmi fenyegetéssel és semmiféle erőszakos eszközzel nem tudja a kép rejtélyének a titkát megszerezni, azonban esztendő-kön át a legnagyobb éberséggel és egy csomó emberével igyekezett a titkot felderíteni. — Mégis huszonöt évig tartott, amíg eredményre vezettek a tárgyalások Pinkerton és Worth között és a betörőkirály, — aki mindig a kúszások mögött maradt — egy büntársával bizonyos feltételek mellett kiszolgáltatta a képet Pinkertonnak. Az átadás drámai feszültséggel telt jelenetek közt folyt le az egyik csikágói szállodában.

A Pinkerton-iroda működése azonban elsősorban nem azokban a bűnügyi teljesítésekben nyilvánult meg, amelyek minden alkalommal az egész világ figyelmét felkeltették, azonban később megfélemedtek róluk és a történetek az irattárak aktáiban porosodnak — hanem olyan ügyek képezték a detektív-vállalat legnagyobb feladatait, amelyek mélyen be-lyágtak az Egyesült-Államok politikai életébe.

TÖKÉLETES HÁLÓZATI KÉSZÜLEK CSAK

Vezérképviselő: **Vértes Vilmos, mérnök, Arad.**

Gyujtogatnak az erdélyi fürdőhelyeken

Nagy károkat okozó tűz dühöngött Borszéken és Szovátán — A vizsgálat megállapította, hogy a tüzet gyujtogatás okozta

Kolozsvárról jelentik: Tegnap két erdélyi fürdőhelyen pusztított nagy tűz, amely gyujtogatás következtében keletkezett. Borszéken kigyulladt *Lupu Ignác* ottani gazdálkodó istállója és a tűz hamarosan elpusztította az egész gazdaságot, sőt nagy károkat okozott a szomszéd házakban is. Majdnem egyidejűleg

kigyulladt Szovátán *Kelemen Károly* gazdálkodó háza. Itt a szél elősegítette a tűz terjedését, úgy, hogy három ház és hat istálló égett le. Mindkét esetben a vizsgálat gyujtogatás művét állapította meg.

A nyomozás folyik a gyujtogatók személyének megállapítására.

A kommunista kémszervezet ügyében

Ujabbban számos letartóztatás és több szabadlábra helyezés történt — **befejezték a nyomozást**

A monstrepernek hetven vádlottja van — Rövidesen kitűzik a főtárgyalást — A szigurancainspektor szerepe a kémkedésben

Bucurestiből jelentik: A leleplezett kommunista kémszervezet ügyében a nyomozás befejezettek tekinthető. Tegnap több szabadlábra helyezés, valamint letartóztatás történt. A szabadlábra helyezettettek között *Becskey Andor* és *Halász Boriska* is szerepel. Ugyanekkor Balciban letartóztatták *Dobrinsky* diákleányt, valamint *Benderczky* mérnököt. *Rappaport* vállalati igazgató tegnapi kihallgatásával kapcsolatosan Erdélyszerte újabb nyomozást folytattak le. Máramarosszigeten *Sava Cornel* sziguranca inspektor szállt ki és két letartóztatást eszközölt. Az őrizetbe vett egyének nevét a nyomozás érdekében titokban tartják.

Bucurestiből jelentik: A lapok jelentése szerint a kémkedési ügyben befejeződött a nyomozás. A monstre-perben, amelynek 70 vádlottja van, rövidesen kitűzik a főtárgyalást. A vádlottak között egy szigurancainspektor is szerepel, ki ellen az a vád, hogy érintkezést tartott fenn *Kális* mérnökkel. Bár a nyomozás folyamán az a nézet merült fel az adatokból, hogy az inspektor csak társadalmilag érintkezett a mérnökkel és a kémszervezet működésében semmi része nincs, őt is bíróság elé állítják, hogy szerepe a főtárgyaláson tisztázódjon.

Bucurestiből jelentik: A Dimineata közlése szerint az összesen 150 letartóztatottból 37-et találtak bűnösnek és ezenkívül még 13 személy van őrizetben, akiknek terhére csak kisebb vétségeket alapítottak meg. A vizsgálat befejezése után a belügyminiszter tíz kiutasítást rendel el a kémszervezet leleplezésével kapcsolatosan. Ezen tíz személy nem állott összeköttetésben a szervezettel, hanem különböző kisebb szolgálatokat tettek a szovjet-kémeknek. *Varzaru őrnagy, aki a jilvai feyház lakója, hosszú memorandumon dolgozik, amelyet a katonai hatóságok elé akar terjeszteni* és amelyben ismerteti a szervezet működését, enyhítő körülményeket igyekezve magának találni.

Több fiatalembert helyeztek szabadlábra, akiknek neve *Aradi Viktor* jegyzetei között szerepelt, de aki semmiféle összeköttetésben a kémszervezettel nem állott. Az *Universul* úgy tudja, hogy 37 letartóztatott fogságban marad, míg a másik 13-at szabadlábra helyezik ugyan, de ellenük is megindul a bünvádi eljárás. *Igy összesen 50 vádlottja lesz a nagyarányu kommunista pernek.* A lap szerint a belügyminiszterium 80 ember kiutasítására készül. Az *Universul* szerint tegnap újabb kihallgatták a következő gyanúsítottakat:

Petrescu Helén, Péter Helén, Wachsmann Paulina, Fuchs Magda, Gruca Irma, Marinescu Joana, Erzsébet, Julietta, Ruseff Jecico, Aradi Aurora és gyermeke, Dobraschina Riva, Mirocinie Michel, Grozdea Péter ügyvéd, Olteanu I. törzsőrmester, Fodor István, Jakab András, Melchun András, Leonida S., Péter Árpád, H. Barach Berea, Hoch Hans, Nicolea Pável, Kantz József, Bartha Antal, Karnbach Henrik, Markert Villy, Janesch Péter, Nagy István, Wachsmann József, Rappaport Misu, Balogh Imre, Brumenfeld St., Munzer Siegfried, Leirer, Lipa közkatona, Dichtor Feg.

Az aradi mozik mai műsora

5. 7 és 9 órákor.

CENTRAL: A SIVATAG DALA. (Vörös árnyék.) Operai magaslatokon járó nagy filmoperett, gyönyörű solo- és karénekekkel. Főszerepekben: John Boles, a Rio Rita főszereplője és Louise Fazenda. Az előadások megkezdésekor az ajtók lezártnak.

SELECT: AZ ÉHES TENGER. Tengerészleenda. Főszerepekben: Jean Murat, Suzanne Christie, Henry Krauss.

ELITE: Ma utoljára. A HAJÓTÖRÖTT. Nagyhatalú dráma. Főszerepekben: Claire Windsor, Grace Goodall és John Bowers.

GRADISTE: Utoljára 7 és 9 órákor. SZENVEDŐ TESTVÉREK. Dráma. Főszerepekben: Ronald Colman, Mary Brian, Alice Joyce és Neil Hamilton.

Megvesztegetés és sikkasztás vádja egy aradmegyei csendőrpáncsnok ellen

Megvesztegetéssel és sikkasztással vádolva állott az aradi törvényszék Orezeanu—Alexandrescu tanácsa előtt Furdai Tódor volt bontesti-i csendőrpáncsnok. A vád szerint 1929 júniusában Furdai Tódor a községi bíró jelenlétében házkutatást tartott Oprea János ottani gazda lakásán, aki ellen az a vád merült fel, hogy házában fegyvereket rejtget. — Furdai Tódor vallomása szerint Oprea Jánosnál csak egy rozsdás, régi puskacsövet sikerült találni. A tanúk és különösen Ilie Gligor, a házkutatásnál jelenlevő bíró határozottan állították, hogy Oprea Jánosnál egy revolvert, egy polgári fegyvert és egy puskacsövet találtak. Ilie Gligor vallomásában kijelenti, hogy Furdai Tódor a házkutatás után egy pár hónappal megjelent lakásán a jegyzőkönyv, hitelesítése végett és ekkor azt az ajánlatot tette neki, hogy kétezer lej ellenében „ne tudjon arról”, hogy Oprea János lakásán különböző fegyvereket találtak. Ilie Gligor azt válaszolta, hogy erre még huszezer lejért sem hajlandó. Vallomásában kijelenti, hogy Furdai Tódornak valószínűleg Oprea János adta ezt a megbízást. A bíróság ezután még hét tanút hallgat ki, akik szintén hasonló értelemben vallanak.

Dr. Kovács védő beszédében azt fejtegette, hogy Ilie Gligor politikai ellenfele Opreának és azért vallott ellene. A bíróság határozathozatalra vonul vissza és hosszas tanácskozás után kihirdeti ítéletét. Az ítélet értelmében a bíróság Furdai Tódort bűnösnek találja hivatalbeli sikkasztás büntetésében, amennyiben az elkobzott fegyvereket magának tartotta meg, ezért hat hónapi fogságra és politikai jogainak három évre való felfüggesztésére ítélte. A megvesztegetés vétségét a bíróság nem látta beigazoltnak.

— Egy autósorsolás következményei. Kolozsvárról jelentik: Érdekes ügyben hozott ítéletet ma a kolozsvári törvényszék. Pár hónappal ezelőtt Anca kolozsvári könyvkereskedő sorsolást rendezett, amelynek főnyereményeképpen egy elegáns luxusautó szerepelt. A sorsolás megtörtént és amikor a főnyeremény boldog nyertese az autót jelentkezett, megdöbbenéssel konstátálta, hogy Anca egy hasznavehetetlen ócska kocsival cserélte ki az autót. Megtörtént az ügyben a feljelentés és a kolozsvári törvényszék ma tárgyalta az ügyet. A bíróság hathavi elzárásra és 100.000 lej pénzbüntetés megfizetésére ítélte a könyvkereskedőt.

— Az Aradi Korcsolyázó Egylet felkéri tagjait, hogy 8 napon belül a szekrényeket kiüríteni sziveskedjenek, mely időn túl az alkalmazott lakatok hivatalosan el lesznek távolítva.

— Értesüléseink szerint a budapesti Krayer Művek romániai érdekeltsége a temesvári Egyesült Lak és Festéskártya R. T., kinek gyártmányai elismerten elsőrangúak országunkban is bevezeti a jószágáról általánosan elismert Krayer cipőpasztát amely iránt nagy érdeklődés nyilvánul.

— „Wizo“-gyűlés. Ma este 6 órai kezdéssel tartotta az aradi „Wizo“ Zsidó Nők Kultur-egyesülete a Zsidó Kulturházban ezidei második kulturstélyét. A gyűlés megnyitása után Kardos Jenőné Brahms német zeneszerzőről és Juda Haléviről, a legnagyobb spanyol zsidó költőről felolvasást tartott, kit úgy egyetemes, mint zsidó szempontból ismertette. Ezután dr. Fuchs Ignác a nagyváradi cionista konferencia eredményeiről számolt be, melyet a jelen volt szép számú közönség nagy érdeklődéssel hallgatott végig. A gyűlés meleg hangulatban ért véget, melyet Anhaltzerné, a „Wizo“ elnöknője zárt be.

— Az Aradi Teozófiai Társaság szerdán este saját helyiségében Piata Avram Iancu 18. (Bárony-ház) nyilvános előadást tart, este 8 órai kezdettel. Belépés díjtalan.

— Az aradi Zsidó Ifjúsági Kulturkör vezetője és választmányja ma este 9 órakor clubhelyiségében (Hasszinger-uca 2.) ülést tart, melyre ezúton hívja meg az érdekelt tagokat. A vezetőség.

Károly királyt marsallá nevezték ki

A hadgyakorlatok befejeztével ünnepélyesen nyújtották át neki a marsallbotot — Nyilatkozik a hadügyminiszter

Segesvárról jelentik: Nagy ünnepek közepette történt meg tegnap, a királyi hadgyakorlatok befejeztével az új marsallok kinevezése. A hadgyakorlatok befejezése után Condeescu tábornok, hadügyminiszter nyilatkozatot adott ki, amelyben leszögezte, hogy erősen érezhető volt, miszerint a háború óta nem tartottak nagygyakorlatokat és ezért fehérlentű

szükséges ezeket újból bevezetni.

A hadgyakorlatok után a hadügyminiszter felolvasta Károly királynak marsallá való kinevezéséről szóló okiratot és átnyújtotta az uralkodónak a díszes marsallbotot. Ezután nyújtották át Averescu és Prezan tábornokoknak a marsallbotot, valamint a kinevezésről szóló pergamen-okmányt.

Aradon hallgattuk Shaw és Einstein felköszöntőit

Ma éjjelkor Berlin és Bécs

rádió közvetítették Londonból a két világhírű férfi beszédeit. — Bernhard Shaw Einsteinről — Einstein Shawról. A Palesztina-affér Einstein beszédében

Nem mindennapi rádióclményben volt részük azoknak, akik ma éjjel háromnegyed 12-kor a bécsi rádiót figyelték. A bécsi Speaker egy hangverseny megszakításával így szólt:

— Most közvetíteni fogjuk Londonból Bernhard Shaw és Albert Einstein egy banketten mondandó toasztjait.

Röviddel utána megszólalt Berlin, hogy az összes német állomások és Bécs fogják hallani a két világhírű férfi felköszöntőjét. Néhány pillanat múlva már hallható volt a zene és moraj, amit a banketthez illekk zaja okozott. A Savoy Hotel egyik nagytermében gyűlt össze egy előkelő és népes társaság a Londonban időző Einstein tiszteletére. A banketten jelen voltak Einsteinon kívül Bernhard Shaw és H. G. Wells.

A második fogásnál szólásra emelkedett Bernhard Shaw és ötletes felköszöntőben emlékezett meg a világhírű Einsteinről, a világhírű vendégről és így kezdte beszédét:

— Vannak a világtörténelemben férfiak, — úgy mond — akiknek jelentőségét élő szavakban már nem lehet kifejezni csak számokban. Ilyen Einstein. Ha most Napoleont kellene felköszöntenie, akkor sok mindent el kellene hallgatni abból, amit gondol, mert nem akarna véteni a vendégszeretet ellen és nem akarna megsérteni Napoleont. De Einsteinuel szemben olyan megkülönböztetett hódolattal hajlik meg az egész világ, hogy elmondhat mindent, ami a szíven fekszik. Olyan emberek, mint Napoleon, akik birodalmakat pusztítottak el és teremtetek, számtalan sorolhatna fel, de olyant, mint Einstein, csak a két kezén tudna felszórni és pedig Einstein elődei közül: Pythagoras, Tolomeus, Gallilei, Kepler, Kopernikus, Newton, Milton, Einstein, marad még két hely üresen. Ezt a két helyet olyan halhatatlanok számára tartotta fent, akik még meg sem születtek.

Ezután Einstein munkásságát ismertette, derűsen, ötletesen. A hallgatóság tapsvihara minduntalan megszakította beszédét. Mikor befejezte, szünni nem akaró elismerés vihara zugott a rádióon.

Ahogy lecsillapodott a taps, valaki kijelen-

Mély szakadék Olaszország és Franciaország között

A francia lapok megdöbbenéssel írják

Mussolini háborús beszédéről — Európa békéje veszélyben — „A Duce II. Vilmos császárnak képzei magát“

Párisból jelentik: Az egész francia sajtó megdöbbenéssel ír Mussolini kardcsörtető beszédéről. A lapok kijelentik, hogy Franciaország és Olaszország között olyan mély szakadék képződött, amelyet semmiféle diplomáciai mesterkedés nem állíthat helyre. Mussolini meg akarja félemlíteni Franciaországot és a leszerelést csak addig követeli, amíg az Olaszország érdekeit nem sérti. Boris és Giovanna esküvője és Achmed Zogu közeli halála megerősíti, hogy,

Mussolini azt kívánja, hogy Délkelet-Európában minden úgy történjék, ahogy ő akarja. Az angol sajtó franciabarát része úgy ír Mussolini beszédéről, mint egy igen közelálló háború bekezdéséről, mert az egész világ fegyverkez és Mussolini egy új II. Vilmos császárnak képzei magát. Olyan ez a beszéd, — írja a francia sajtó — hogy a német excsászár is szörnyen büszke lehetne rá. Európa békéje veszélyben van és Duce mérsékelje magát.

SPORT KÖZLÖNY

Az aradi Auer II. négy goalt lőtt az Újpest színében a pozsonyi Bratislava ellen

Az Újpest pozsonyi győzelme

Pozsonyból jelentik: Újpest—Bratislava 6:1 (5:0). Bíró: Ustshal. Az Újpest csatársorának kitünő játékaival fölényes győzelmet aratott a gyengén védekező, táradt ellenfele felett. Különösen Auer (Auer II.) volt elemében és egymaga négy goalt lőtt. A másik két goalon Lukács és Valentik osztoztak.

**Szörmék legolcsóbban,
Bundákat mérték után készít**

Neuländer E. szücs

Fischer Eliz-palota az udvarban
Szombaton zárva.

Meghalt Nemes Marcell,

aki sok dicsőséget szerzett a magyar névnek — Számos művészeti intézményt létesített — Ajándékok a magyar nemzetnek

Budapestről jelentik: Nemes Marcell világhírű műgyűjtő ma délután 3 órakor meghalt. Néhány nap előtt operálták meg, de embolia lépett föl. 64 éves volt Nemes Marcell, aki Nagy Márton néven helyezkedett el egyik budapesti szanatóriumban, hogy ne zavarják az érdeklődők. Nevéhez fűződik a kecskeméti múzeum és művésztelep létesítése, külföldön is dicsőséget szerzett a magyar névnek és fő érdeme Grecco híres festő úrból felidézése. Egyszerű zsidó családból származott, akit a képzőművészetek felé vonzott a hajlama, anélkül, hogy nagyobb előképzettsége lett volna. Sokan nem is ismerték el őt európai szakértőnek, hanem inkább európai méretű műkedvelőnek tekintették. Nézzetjük azonban Nemes Marcell pályafutását szimpátiával, vagy közönnel, azt el kell ismerni róla, hogy nagyvonalu ember volt. Mintegy 20 évvel ezelőtt azzal lepte meg a Magyar Szépművészeti Múzeumot, hogy Goya, a nagy spanyol festő rendkívül értékes képét adta ajándékba, azután egyik nagy külföldi műalkotást a másik után adományozta a magyar nemzetnek. Akkor érdemei elismerésül I. Ferenc József „jánosalmi” előnévvel magyar nemességgel tüntette ki.

Nemes Marcell állandó tartózkodási helyül a művészetek Mekkáját, München-t választotta. Mint aradi vonatkozású érdekességet említjük, hogy Münchenben néhány évvel ezelőtt maga mellé vette munkatársul, az ifjú gróf Worositzkyt, Kintzig János aradmegyeri nagybirtokos vejét, aki akkor lépett ki diplomáciai szolgálatból.

Nemes Marcellnek sokat köszönhet a magyar képzőművészet, de legnagyobb műve az az ajándék volt, amellyel Magyarország tulajdonába juttatta II. Rákóczy Ferencnek egyetlen képmását, a Mátyási Adám festette közismert Rákóczy-portrét. Évekig tartó utánjárásal és áldozatkészséggel szerezte meg ezt a drezdai szász királyi képtartót.

Allatolvaj és csempészbandát tettek ártalmatlanná Aradmegyében

Nemrégiben Aradmegyében és általában a nyugati határ mentén gyakori marhalopásokra és csempészetre jöttek rá, mely a hatóságokban azt a gyanút ébresztette, hogy a vidéken egy kitiñőn megszervezett tolvaj- és csempészbanda működik. A banda fejét, Fekete János magyarországi illetőségű egyént sikerült is elfogni, akit röviddel ezelőtt az aradi törvényszék két évi börtönrre ítelt. A banda többi tagjának azonban sikerült egérvutal nyerni. A vizsgálat során megállapítást nyert, hogy a banda az árut jórészt Magyarországra „exportálta”. Pár nappal ezelőtt a csendőrség észrevette, hogy a banda egyik tagja, Szigeti Lajos ismét Romániába jött. Fekete János birtársát Kisjenőn fogta le a csendőrség, ahol a piacon épen nagymennyiségű tojást vásárolt, bizonyára exportálás céljából.

A kihallgatás során kiderült, hogy a banda tényleg már hosszú idő óta folytatta működését és hogy a lopott marhák egy részét nem vitték át a határon, hanem romániai mészárosoknak adták el. Szigeti Lajos vallomása alapján a csendőrség letartóztatta Dörner Péter simonyifalvai mészárosot, akit orgazdasággal vádolva be is szállítottak az aradi ügyészségre. Dörner Péter a vizsgálóbíró előtt kijelentette, hogy ő nem tudott az állatok gyanus eredetéről és így azokat jóhiszeműen vásárolta. Herb vizsgálóbíró Dörner Pétert előzetes letartóztatásba helyezte.

Az esettel kapcsolatban érdemes megemlíteni, hogy Dörner Péter anyja ma megjelent az ügyészségen, ott fiát kereste, mivel a csendőrségtől még anyai felvilágosítást sem kapott, hogy tulajdonképpen mit is vitték el fiát

Hathónapi fogházra ítélték egy szatmári bankigazgatót

Tízmillió lej alaptőke — papíron. A Banca Romana csődje. Csalárd bukás és okirathamisítás

Kolozsvárról jelentik: A kolozsvári törvényszék előtt ma Vopada Ignác bankigazgató állott, a szatmári Banca Romana volt vezérigazgatója, akit kétféle magánokirathamisítással és csalárd bukással vádolták. A vezérigazgató — mondja a vádirat — 1921-ben megalapította Szatmáron a Banca Romanat egymillió lej alaptőkével. Vopada vezérigazgató, akinek birtokában a részvénytöbbség állott, fokozatosan tízmillió lejre emelte az alaptőkét, természetesen csak papíron. A bank nem tett eleget fizetési kötelezettségeinek s Vopada kénszerevezességi kérelmet nyújtott

be a törvényszékhez. Azonban így sem teljesítette vállalt kötelezettségeit.

Az ügyben csődbíróság lefolytatta a vizsgálatot, megállapította, hogy csalárd bukás esete forog fenn és az ügyet áttette az ügyészséghez. A vezérigazgatót letartóztatták s a lefolytatott vizsgálat a csődbíróság által megállapított csalárdbukáson kívül, terhére kétféle magánokirathamisítást is megállapított. Ma tárgyalta az ügyet a kolozsvári törvényszék, amely hat havi fogházra ítélte Vopada vezérigazgatót, aki felebbezett az ítélet ellen. De felebbezett az ügyész is súlyosbításért.

LEGUJABB.

Két olasz anarchista fel akarta robbantani a párisi fascista szervezet palotáját

A tetteseket a párisi rendőrség letartóztatta

Párisból jelentik: Párisban a politikai rendőrség letartóztalt két olasz anarchistát, akik az olasz fascista párt párisi palotája ellen merényletet terveztek és az épület pincéjében gránátokkal és malinnal töltött öt literes bádorgödönt helyeztek el. A robbanó anyagok olyan nagymennyiségűek voltak, hogy az egész palotát a levegőbe röpítették volna.

Megkezdődött az R. 101 katasztrófájának okát kutató törvényszéki tárgyalás

Kísérlet volt a felszállás és a léghajó nagyobb súlymennyiséget vitt a megengedettnél — ez a szakértői megállapítás

Londonból jelentik: Ma kezdődött meg az R. 101 léghajó katasztrófáját kutató törvényszéki tárgyalás. Az elnöki emelvény felett a léghajó 15 láb nagyságú modellje van, amelyen az R. 101 működési részleteit mutatják be. Az elnöki asztal fekete lepellel van leborítva, az özvegyek gyászruhája s a fölcukló zokogásuk komor hangulattal tölti el a termet.

A tárgyaláson megjelent a légügyi hivatal szakértője is, aki kijelentette, hogy a felszállás kísérletként volt tekinthető és különben is a vezetőség tulment az elővigyázatossági intézkedéseken, amennyiben az R. 101 öt tonnával több nyersolajat vitt, mint amennyit az előírás megengedett.

A csehek forradalmosítani akarják Ausztriát

Egyre élesebb formákat ölt a választási küzdelem Ausztriában — A polgári tábor tovább egyenetlenkedik — A legitimisták Burgenland visszaadását ígérnek és új osztrák-magyar personal-uniót követelnek — Három ezred csendőrség a cseh határszélen

Az osztrák pártok választási küzdelme egyre hevesebb lesz abban az arányban, ahogy a választás napja közeledik. Eddig jelentősebb összeütközések még nem fordultak elő, de a sajtó- és plakátharc egyre durvább lesz. Új lapok is alakultak a választások alkalmából. Így a keresztényszocialista párt néhány nap óta „Der Wähler” címen jelentet meg estilapot. A Schöber-párt viszont „W. Z. am Mittag” címen déli lapot indított. Természetesen az összes régi napilapok is a választási propagandaa szolgálatában állanak. A választási küzdelemben résztvevő 14 párt közül mindegyik egy vagy több napilappal rendelkezik. A polgári tábor szétforgácsoltsága következtében ugyanis néhány napilap több párt számára is rendelkezésre bocsátja hasábjait. Jósásokba bocsátkozni a választások kimenetelét illetően még mindig nem lehet, tény azonban, hogy a polgári pártok marakodása, a régi Seipel-féle egységes front felbomlása a szociáldemokraták malmára hajtja a vizet. Nem valószínű, hogy a szociálisták megszerezzék a mandátumok többségét, azonban a keresztényszocialista párt parlamenti létszáma feltétlenül csökkenni fog és pedig a Schöber-féle polgári blokk és a Heimwehrek javára. Így azután, ha a polgárság az új parlamentben meg akarja tartani he-

gemóniáját, a jelenleg egymással marakodó polgári pártoknak a választások után egymásra kell találniok és helyre kell állítani a régi koalíciót.

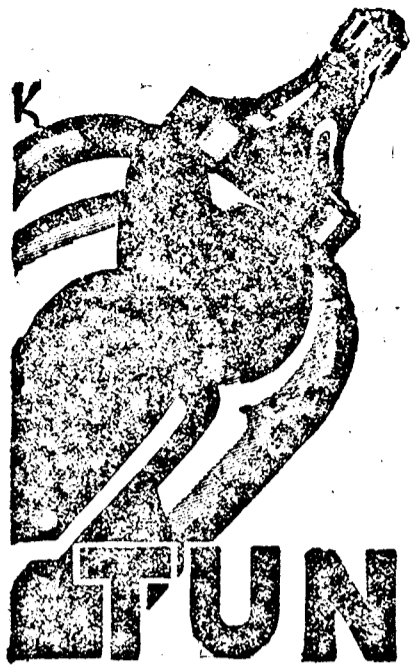
Természetesen a választási küzdelemben olyan pártok is részt vesznek, amelyek nem számíthatnak mandátumra. Ilyen többek között a császárhű néppárt, amelynek listáját Wolf ezredes vezeti. A legitimisták választási programjukban új personal-uniót követelnek Ausztria és Magyarország között és ennek ellenében

Burgenland visszaadását ígérnek Magyarországnak.

Külön listával vesz részt a választásokon az elnyomott fértiak ligája. Ez a groteszk társaság „nemzeti demokrata párt” néven nyújtotta be listáját.

BÉCS, október 28. Ma délután rendkívül izgalmat keltett a hír, hogy a felsőausztriai Mühlentvertel határközségben három ezred csendőrséget összpontosítottak. A hírek szerint a csehek az osztrák választásokra nagymennyiségű fegyvert akarnak becsempészni, hogy zavart keltsenek és forradalmat készítsenek elő Ausztriában. Bécs politikai köreiből nagy az izgalom.

A S 4100
S 407 S 210

ÁRNYÉKOLTRÁCSU

BÁRIUMCSŐ

**Szelektív, hangerős,
tökéletes rádióvétel!**

**már mindenütt kapható,
kérjen ismertetőt kereskedőjétől**

MFUNGSRAM

**Hirdessen
a 45 éve fenálló
„Aradi Közlöny”-
ben**

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

**Magánbank létesítésével oldják meg a mező-
Az állam 800
millióval járul gazdasági adósságok problémáját
a Mezőgazdasági Hitelintézet megalapításához. Külföldi pénzcsoportok támogatása**

Bucurestiből jelentik: A lapok nagy cikkekben foglalkoznak a mezőgazdasági adósságok konvertálásának problémájával. Az Adeverul szerint *Manoilescu* ismeretes tervezetén kívül legmegfelelőbbnek *Popovici* pénzügyminiszter javaslata látszik. A kormány bizottságot küldött ki a különböző szervezetek tanulmányozására és ennek a bizottságnak lesz feladata egységes javaslat kidolgozása. A bizottság ma megkezdte tárgyalásait, amelyeket még ezen a héten befejeznek. Valószínű, hogy magánbank létesítésével oldják meg a problémát, amely fokozatosan likvidálná a mezőgazdasági

adósságokat. Arról szó sem lehet, hogy az állam önhatalmulag csökkentse az adósságok összegét.

A Lupta is nagy cikkben foglalkozik a problémával. A lap szerint az állam 5—800 millió lejjel venne részt a Mezőgazdasági Hitelintézet alapításában, míg a nagybankok 100—200 millió lejjel járulnának hozzá. Tárgyalások folynak abban az irányban, hogy a külföldi pénzcsoportok is részt vállalnának az intézet alakításában és a kormány erre vonatkozólag már biztató ígéretek is kapott.

Tavasza járhatóvá teszik a megyei utakat

Marsieu Justin dr. megyei prefektus és Lăzăr Agoston dr. választmányi elnök, — mint megírtuk — tegnap Temesvárra utaztak, hogy a kormányzósággal az utépítések ügyében megbeszélést folytassanak. Az értekezlet eredményeképpen elhatározták, hogy november hónapban erős tempóban folytatják az utak építését és javítását. Egyben megbeszélést az állam és megye együttműködését az utépítések kérdésében. A jövőben ugyanis szoros együttműködés jön létre, ami nagyban elősegíti a munkálatokat, úgy, hogy alapos a remény, miszerint tavaszra megjavítják és járhatóvá teszik az összes utakat.

Az országutak megjavítása ügyében a Temesvári kormányzóságon Bocu Sever elnöklété alatt tegnap több órán át tartott tanácskozás volt, amelyen többek között résztvettek a tartományi igazgatósághoz tartozó megyék prefektusai is, akik sorra felelőzték és ismertették megyéjük országutainak állapotát, valamint azokat az anyagi eszközöket, amelyek számukra javításokra rendelkezésre állnak. A tanácskozás eredményeképpen elhatározták, hogy sürgősen hozzákezdenek az utak javításához és a munkálatokat november és március között feltétlenül befejezik.

= A drágakő és az ékszer is rossz üzlet.
Amsterdami jelentés szerint a gyémántcsiszoló iparban nagyarányú munka és bérredukciót vittek keresztül. A gyémántkőszőrösök között úgy, Amsterdamban, mint Antwerpenben nagy a munkanélküliség. Az óralánc és a hamis drágakövek iparában a helyzet hasonló, üzletkötések alig történnek, pedig máskor ilyenkor karácsony előtt nagy fellendülés szokott bekövetkezni. A nemes és fél-nemes drágakövek piacán annak dacára, hogy az árak leestek, semmi forgalom nincs,

= Aradi valutaárak. Zürich 32.78, Berlin 40.20, London 817.50, Milánó 8.84, Páris 6.70, New-York 168.50, Prága 5.01, Budapest 29.52, Bécs 23.82, Belgrád 3.00. — Effektiv-árak: Svájci frank 32.80, német márka 40.25, font sterling 820, olasz lira 8.84, francia frank 6.72, dollár 168.20, cseh korona 5.00, pengő 29.55, schilling 23.80, dinár 3.00.

= Az olasz gazdasági helyzet rosszabbra fordulásának legkétségtelenebb jele, hogy az utóbbi időben nagyon megszorodott a kivándorlók száma. Nemcsak Amerikába és a tengerentúli államokba tódnak az olasz kivándorlók, hanem tömegesen kísérik meg, hogy Svájcba és Franciaországba jussanak át. A két állam hatóságai a fenyegető munkanélküliségre való tekintettel nem fogadják be az olasz kivándorlókat és naponta 200—300 embert kell a határállomásokról visszaküldeni.

= A nyugatnémet cementgyárak egyesülete valamennyi alkalmazotjának december 31-ére felmondta az állását. A német cementkartell még ez év folyamán felbomlik.

= Fizetésképtelen város. Az Essen mellett levő Bottrott város fizetésképtelen lett. A város lakóinak nagyrésze hányamunkás, akiknek nincs keresete és nem tud adót fizetni és így a város kénytelen volt a fizetéseit beszüntetni.

= Az Unio helyettes kereskedelmi államtitkára Budapesten. Budapestről jelentik: Ma ideérkezett dr. Julius Klein, az Egyesült-Államok helyettes kereskedelmi államtitkára, az amerikai gazdasági élet egyik vezetőtagja, aki Hoover jobb keze volt és jelenleg az elnök által megkezdett programot folytatja. Klein pihenőjét tölti azzal, hogy a közép-európai államokat meglátogassa. Budapesten már két évvel ezelőtt is járt, amikor el volt ragadtatva a magyar fővárostól. Ez indította arra, hogy újra ellátogasson Magyarországra.

A szerkesztésért ideiglenesen
SALGÓ HENRIK
felel.

Új kiadásban!

Teljes vászonkötésben!
Kék színben, dus aranyozással kapható

18 KÖTETES TOLNAI VILÁGLEXIKONA

melynek készítését a legkiválóbb tudósok és szakemberek közreműködésével a háboru után kezdték és most fejezték be.

Egyetlen könyvtárból sem hiányozhat ez a lexikon, melynek mind a 18 kötete nem kerül többre, mint egy más lexikon egyetlen kötete, így tesszük lehetővé, hogy ez a lexikon

mindenkinek lexikona

teljessen, mert olcsó, modern és teljes enciklopédiája az összes ismereteknek.

18 kötet teljes vászonkötés- ben 2900 lei.

Ez az olcsó ár is fizethető olyképen, hogy 500 lei fizetendő a 18 kötet leszállításakor, a fennmaradó 2400 lei 8 havi 300 lejes részletekben.

PALLAS könyv- és lapterjesztő
Cluj, Str. Ratiu 1.

MEGRENDELŐ LEVÉL

T. PALLAS könyv- és lapterjesztő váll.
Cluj.

Ezennel megrendelem a Tolnai Világlexikonát 18 kötetben, teljes vászonkötésben 2900 lejért. Tudomásul veszem, hogy a 18 kötet leszállításakor utánvételeznek 500 lejt és a portókötséget, a fennmaradó 2400 lejt 8 havi 300 lejes részletben fizetem. Egy részlet elmulasztása esedékessé teszi az egészét. Minden vitás ügyben a cluji városi járásbíróság illetékes.

Tudomásul veszem, hogy a leszállítást a Pallas könyv- és lapterjesztő vállalat, Cluj (Str. Ratiu-A) intézi.

Név: .....

Foglalkozás: .....

Pontos cím: .....

